Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026



Daadkrachtig veranderen

Een doordacht samenspel

GEMEENTE HEERENVEEN

Inhoud

Wat gaan we doen? 4

Sociale leefomgeving /Us Mienskip 6

Samen werken aan welzijn 8
Geven om gezondheid en zorg 10
Een sterke sociale samenhang 12
Verbinding zoeken in vrije tijd 14
Een veilige gemeente 16
Programma 1: Gezond welzijn vernieuwen 17
Programma 2: Meedoen aan onze samenleving 17

Economische leefomgeving /Us Ekonomy 18

Economische eensgezindheid 20
Vitaal werken, genoeg verdienen 22
Opgaven in het onderwijs 24
Programma 3: Toonaangevend in circulaire samenleving 26
Programma 4: Kansrijk leven voor iedereen 26

Fysieke leefomgeving /Us Romte 27

Wonen waar je wil 28
Een betere bereikbaarheid 30
Doen en laten in landschap en milieu 32
Programma 5: Huisvesting voor iedereen 33
Programma 6: Landschap en brede welvaart in samenhang 34
Programma 7: Aanpassen aan een nieuw klimaat 34
Programma 8: Biodiversiteit en ecosystemen 35
Programma 9: Energie van morgen 35

Mensen, middelen en bestuur /Us Minsken en Middels 36

Programma's, prioriteiten en portemonnee 38
Programma 10: De dienstverlenende overheid 39

Woord vooraf

Wat krijg je van ons?

In dit document presenteren we je de inhoud van ons hoofdlijnenakkoord voor de periode 2022- 2026. Een hoofdlijnenakkoord dat anders is als anders. Want we schetsen niet in detail het resultaat dat we willen behalen, maar vooral de weg ernaar toe. Er is veel gaande in de wereld en er spelen veel belangrijke onderwerpen tegelijk. We staan aan de vooravond van een nieuw tijdperk en bevinden ons in een overgangsfase. Dat is ons uitgangspunt geweest bij het opstellen van dit akkoord en hierbij hebben we ons laten inspireren door vrije denkers die ons spiegels voor hielden. We hebben nog niet voor elk probleem een oplossing, want het gaat om grote, ingewikkelde veranderingen. We noemen ze ook wel 'transities'. Er spelen veel verschillende ontwikkelingen in mee en je begrijpt: dat gaat niet over één nacht ijs.

Het onbekende toelaten

In dit hoofdlijnenakkoord nemen we de transities met je door die op dit moment het belangrijkst zijn. We hebben ze vertaald naar tien programma's waarin meerdere transities samenkomen die met elkaar samenhangen. De programma's zijn bepalend voor de keuzes die we de komende jaren maken en we willen dat jij als inwoner, ondernemer of raadslid mede bepalend bent voor de koers die naar de uitkomst leidt. Want we maken liever keuzes mét je in plaats van voor je. Dit vraagt om een andere werkwijze van ons. Een werkwijze waar samenwerken de basis is en we een gezamenlijk resultaat willen behalen. Makkelijk gezegd, maar het vraagt nogal wat. We moeten onszelf dwingen om breder naar opgaven te kijken, geduld te hebben en continu samen te werken. Met elkaar en met jou, in ***een doordacht samenspel***.

De programma's zijn ons kompas

In dit akkoord hebben we het 'waarom' van de programma's uitgewerkt. Over het 'hoe' buigen we ons de komende tijd. Ook dit doen we samen met iedereen die we hier bij nodig hebben en die maar wil meedenken. Dat is ons kompas en dat bepaalt onze richting, samen met de thema's uit de raadsagenda. Zo voegen we daad bij de woorden van onze informateur: 'In Heerenveen vernieuwen we onze manier van samenwerken tussen raad en college'. We verliezen niks uit het oog. Wat nu moet, dat gebeurt nu. Daar zijn we duidelijk in. Denk jij met ons mee om ***daadkrachtig*** te kunnen ***veranderen***? Wij zetten de eerste stap. Je bent van harte uitgenodigd.

Namens de fracties van
de PvdA, VVD, GroenLinks en CDA.

Onze inspiratiebron: Brede welvaart

We hebben de opbouw van dit hoofdlijnenakkoord gebaseerd op de visie op brede welvaart van het Fries Sociaal Planbureau. Maar wat is brede welvaart precies? Brede welvaart gaat over de kwaliteit van leven in het hier en nu, en de mate waarin deze ten koste gaat van die van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. Het Fries Sociaal Planbureau stelt dat de manier waarop een samenleving zich ontwikkelt niet alleen is uit te drukken in geld en economische groei. Er spelen meer zaken een rol als het gaat om de kwaliteit van leven van mensen. Véél meer. Als coalitie willen wij aan de slag met het welvaartsniveau in onze gemeente, en dus is het goed om naar ál die zaken te kijken.
Aan de hand van de thema's van het Fries Sociaal Planbureau, kunnen wij voor Heerenveen keuzes maken die aansluiten bij dat bredere perspectief.
De visie is geen leidraad maar een hulpmiddel, dat aansluit bij ons coalitieprogramma en bij de manier waarop onze opgaven en programma's met elkaar samenhangen.



Wat gaan we doen?

We staan als gemeente Heerenveen voor een aantal stevige opgaven

Het klimaat verandert. Er is krapte op de arbeidsmarkt. De zorg staat onder druk. Het onderwijs heeft aandacht nodig. Er moeten duizenden woningen bij. We moeten digitaal veilig worden. De samenleving individualiseert en er is nog altijd armoede en eenzaamheid. En dan zijn er ook nog de oorlog in Oekraïne en de toestroom van vluchtelingen. De coronacrisis die mogelijk opnieuw oplaait. De torenhoge energieprijzen en de inflatie. Al deze uitdagingen leiden tot onzekerheid in de samenleving en zetten onze bestaanszekerheid onder druk.

De handen ineen

Jij kent of ervaart vast veel van deze opgaven. Wij zien ze ook en willen er mee aan de slag. De afgelopen jaren waren al niet gemakkelijk en we zijn allemaal toe aan rustiger vaarwater. Daarom willen we de handen ineenslaan en dat is ook de reden dat we jou in dit hoofdlijnenakkoord rechtstreeks aanspreken. Of je nu jong of oud bent. Werkt, werk zoekt, werknemers in dienst hebt of vrijwilligerswerk doet. Nog naar school gaat of al met pensioen bent. Want in tijden van onzekerheid is het belangrijk om elkaar stevig vast te houden. Als inwoners, als ondernemers, als gemeenteraadsleden, als Nederlanders en als wereldburgers. We moeten ons er samen voor inzetten dat iedereen zich gehoord, gezien en veilig voelt. Juist nu.

Robuuste aanpak

De opgaven waar we voor staan, vragen om een duidelijke, robuuste aanpak, en om een verandering in ons denken en doen. Tegelijkertijd brengen ze veel onzekerheden met zich mee. Want hoe snel verandert het klimaat? Wat zijn daarvan de gevolgen? Hoe verlopen de woning- en energiecrisis? En hoe kan iedereen zijn rekeningen nog betalen?

Aan de slag

Deze ingewikkelde maatschappelijke veranderprocessen - transities - zijn het gevolg van ontwikkelingen op het gebied van onder andere economie, technologie, natuur en cultuur. Deze lopen vaak door elkaar heen en versterken elkaar. Sommige problemen zijn taai en spelen mondiaal. We kunnen in Heerenveen niet alles oplossen, en zeker niet binnen de komende vier jaar. Maar ***wij voelen ons de komende vier jaar verantwoordelijk voor het verloop***. Zo zien we het. We willen de welvaart in de volle breedte aanpakken. Niet alleen in economische, maar ook in sociaal-maatschappelijke zin.

Eerlijke beloftes

We zoeken hierbij naar een ***balans tussen ambitie en realisme***. Want ambitieus zijn is belangrijk in deze uitdagende tijd, maar we moeten de beloftes wel kunnen waarmaken. We sluiten niet uit dat we soms ingrijpend zullen moeten handelen om veranderingen te realiseren. Van processen die jaren op een bepaalde manier zijn uitgevoerd, moeten we ons afvragen of ze in deze tijd én in de toekomst nog steeds goed werken. We zijn daarom ook bereid om ***op nieuwe manieren naar grote thema's te kijken***. Zodat we nu en in de toekomst een gemeente zijn waar jij als inwoner prettig en veilig kunt leven.

Tijdsplan

In dit hoofdlijnenakkoord stellen we voor om onze ambities en keuzes te combineren in tien programma's, die we de komende periode verder willen uitwerken. Op deze manier maken we het onszelf ***gemakkelijker om allesomvattende afwegingen te maken***. De komende maanden werken we de inhoud verder uit en buigen we ons over de manier waarop we handen en voeten aan de tien programma's geven. Daarna volgt de vertaling naar menskracht en financiën, die we opnemen in de perspectiefnota. We maken deze in het voorjaar van 2023, wanneer we meer inzicht hebben in onze financiën voor de komende jaren. Zo gunnen we onszelf de tijd om ***goede, weloverwogen keuzes te maken*** en om dit hoofdlijnenakkoord ***zoveel mogelijk synchroon te laten lopen met de raadsagenda***.

Samen sterk

Dit is een grote doelstelling, maar voor minder doen we het niet. We zien veel kansen en willen er graag ***samen op een goede manier uitkomen***. Samen met alle politieke partijen in de gemeenteraad. Samen met iedereen in onze organisatie. Samen met bedrijven, instituten en organisaties. Samen met de regio. En samen met jou. Of je nu jong of oud bent. Want samen staan we niet alleen sterker: het is ook eerlijker. Als we er samen goed uitkomen, hebben we daar allemaal iets aan. Al lopen we niet weg voor het maken van keuzes, als dat betekent dat níet iedereen blij is met de uitkomst. We kunnen niet altijd iedereen alles geven wat hij wil.

Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Sociale leefomgeving

Us Mienskip



Samen werken aan welzijn

‘Hoe gaat het met je?’ Het antwoord op deze vraag gaat over welzijn. Sommigen beschrijven het ook wel als geluk, anderen als tevredenheid, maar het is altijd het resultaat van hoe het lichamelijk, geestelijk en sociaal gezien met ons gaat.

Minimaal een zeven

Wanneer je lichamelijk gezond en geestelijk fit bent, voldoende geld te besteden en genoeg sociale contacten hebt, is de kans het grootst dat het goed met je gaat. En dat doet ertoe! Want gemeentelijk beleid gaat vaak over praktische zaken, maar welzijn is minstens zo belangrijk. Wij vinden het belangrijk dat jij je op een schaal van één tot tien, minimaal een zeven voelt. En hoewel iedere persoon hier iets anders voor nodig heeft, doen we als gemeente ons best om de randvoorwaarden te scheppen.

Groene omgeving

Dit pakken we voor een deel praktisch aan. Bijvoorbeeld door de omgeving ***zo groen mogelijk in te richten***, zodat je er de ruimte hebt om te kunnen bewegen en om anderen te ontmoeten. Want dat is belangrijk voor ons fysieke en sociale welzijn. Daarnaast zorgen we voor het ***voortbestaan van verenigingen en maatschappelijke voorzieningen, zoals dorpshuizen***. Want ook hier kunnen mensen samen zijn, bewegen om fysiek fit te blijven en leuke dingen ondernemen.

Eigen regie

Maar wat dan als het niet goed gaat? Als je in een sociaal isolement raakt omdat je bijvoorbeeld ziek bent? Of als je je lichamelijk of geestelijk ziek voelt als gevolg van armoede of andere problemen in je leven? Als je ertoe in staat bent, willen we graag dat je eerst zelf actie onderneemt. Maar wanneer je er niet uitkomt en hulp nodig hebt, kun je rekenen op ondersteuning van de gemeente. Want het lukt niet altijd om zelf een oplossing te vinden of hulp te krijgen vanuit je sociale netwerk. Maar het is wel belangrijk om steeds zelf de regie te houden. Daarom beginnen we altijd met ***de vraag wat jíj nodig hebt***.

Schuldhulp

Iedereen kan te maken krijgen met schulden. Bijvoorbeeld als gevolg van plotselinge hoge kosten waar je helemaal geen rekening mee had gehouden, door een scheiding, of doordat je je baan bent kwijtgeraakt. Als je met schulden te maken krijgt of andere geldzorgen hebt, kan dat leiden tot stress en problemen met je gezondheid. Daarom bieden wij actief onze hulp aan als er betalingsachterstanden ontstaan. We ontwikkelen een goede aanpak door erachter te komen hoe we kunnen voorkomen dat schulden verder oplopen en er ernstige financiële problemen ontstaan. Daar maken we werk van.

Wat heb jij nodig?

De komende periode gaan we met je in gesprek. Want als we alles zelf bedenken, bestaat er een kans dat we verkeerde keuzes maken. Maar als jij aangeeft wat je nodig hebt op het moment dat het niet goed gaat, dan komen we verder. We willen dat jij je lekker voelt en dat je het gevoel hebt dat je grip hebt op je leven. Daarom gaan we actief op pad om tot een ***zinvolle en duurzame aanpak*** te komen, waar niet alleen de huidige maar ook komende generaties voordeel van hebben.





Geven om gezondheid en zorg

Hoe zorgen wij er samen voor dat jij je zo gezond en energiek mogelijk voelt? Aan de ene kant willen we graag dat onze inwoners hun kwaliteit van leven als zo hoog mogelijk ervaren. Aan de andere kant willen we niet betuttelend zijn.

Gezonde keuzes

Wij vinden dat we op zijn minst de voorwaarden moeten scheppen dat jij gezond kunt leven. ***We willen het gezondheidsverschil tussen inwoners verkleinen, door de kans op een gezonde leefstijl te vergroten***. Door vicieuze cirkels te doorbreken en door bijvoorbeeld scholen en sportverenigingen – die vaak al heel goed bezig zijn – nóg meer aan te moedigen om gezonde keuzes te maken in hun aanbod.

Mentale gezondheid

We moeten ook denken aan mentale gezondheid. Want uit onderzoek blijkt dat mensen vooral geneigd zijn om ongezonde keuzes te maken wanneer zij veel stress ervaren. Wanneer je hoofd vol zit met zorgen door bijvoorbeeld geld-, werk- of relatieproblemen, is er minder ruimte om na te denken over een gezonde leefstijl. Dat begrijpen we als overheid en daar gaan we mee aan de slag.

Meer preventie

We zetten ook in op meer preventie. Voorkomen is tenslotte beter dan genezen! Om te ontdekken welke vormen van preventie het beste werken, gaan we in gesprek met onder andere huisartsen, fysiotherapeuten, tandartsen en de thuiszorg. ***Ook luisteren we goed naar de ervaringen van wetenschappelijke onderzoeksbureaus***. We maken er serieus werk van om gezondheidsproblemen zoveel mogelijk voor te zijn.

Geen luxe maar noodzaak

Het is ontzettend belangrijk dat er een aantal dingen verandert. Een groot deel van onze bestedingsruimte gaat naar gezondheid en zorg. En als we verkeerde keuzes maken is dat niet alleen zonde van het geld, maar komt die zorg ook flink in de problemen. Want ***de bevolking vergrijst en heeft hierdoor steeds méér zorg nodig, terwijl de zorg nu al met grote personeelstekorten zit***. Werken aan de veerkracht van mensen, is daarom geen luxe maar noodzaak. Dat begint al bij de opvoeding van de kinderen. We willen dat zij zo optimaal mogelijk opgroeien in onze gemeente. Daarom moedigen we gezonde schoolzones aan. Maken we van rookzones de uitzondering en van rookvrij de standaard. Willen we het misbruik van alcohol en drugs voorkomen en verslavingen tegengaan. En betrekken we jou, als inwoner, zoveel mogelijk actief bij onze gezondheidsdoelen. We doen het samen!

Innovatieve oplossingen en communities

Waar we de zorg ondertussen mee helpen, is door ***meer in te zetten op innovatieve oplossingen*** waarmee het werk gemakkelijker kan worden uitgevoerd. Denk aan personenalarmering met spreek- en luisterverbinding en aan leefcirkels, waarbij de thuiszorg een melding ontvangt wanneer iemand de cirkel verlaat. Dit past ook bij Heerenveen als ***dementievriendelijke gemeente***: een waardevolle titel die we hoog moeten houden. In samenwerking met de woningcorporaties verhogen we komende jaren de kwantiteit en kwaliteit van onze sociale huurwoningen en we willen het ***community-denken aanwakkeren***, waarbij mensen – meer dan nu – binnen hun eigen omgeving voor elkaar zorgen. Bijvoorbeeld in de vorm van hofjes voor ouderen die daar zelfstandig bij elkaar wonen. Tot slot moeten er meer mogelijkheden beschikbaar komen om mantelzorgers te ontlasten, zodat zij de zorg voor anderen langer volhouden.

Anders denken in de jeugdzorg

De jeugdzorg verdient onze aparte aandacht. Ook hier zetten we op de eerste plaats in op preventie. Bijvoorbeeld door er snel voor te zorgen dat ***jij als leerling in onze gemeente op alle scholen bij een mentor of vertrouwenspersoon terechtkunt***. Daarnaast moet je als jongere met hulp van jeugdzorg een soepeler overgang naar de Wmo ervaren op het moment dat je achttien wordt. Maar er is meer nodig. Want we weten allemaal dat bepaalde werkwijzen binnen de jeugdzorg op dit moment niet goed gaan. Daar zijn kinderen en jongeren de dupe van. Hoewel we ons realiseren dat het niet eenvoudig zal zijn, móeten we binnen de jeugdzorg met elkaar op zoek naar een andere manier van denken en doen. In alle eerlijkheid, openheid en met lef. We willen dat je als werknemer in de jeugdzorg en binnen team Jeugd en Gezin van de gemeente voelt dat je in het belang van het kind mag denken en handelen. Dat er ruimte is om te werken vanuit de bedoeling, in plaats van volgens strikte protocollen. We willen onze medewerkers hiermee een nieuw houvast bieden, dat de steun heeft van gemeenteraad en college. Hierover willen we graag met alle betrokken partijen in gesprek en we zijn ervan overtuigd dat we er met elkaar uitkomen. Omdat we allemaal hetzelfde doel hebben: ***jeugd die écht geholpen is met de geboden zorg***. Daar worden we allemaal beter van.

Een nieuwe vorm van Wmo

Wat voor de jeugdzorg geldt, geldt voor de Wmo net zo. Ook hier moeten bepaalde processen rigoureus anders, om te voorkomen dat mensen de dupe worden. Als gevolg van de vergrijzing doen in de toekomst meer en meer mensen een beroep op huishoudelijke hulp. Het is onze verantwoordelijkheid en die van jou als inwoner om ervoor te zorgen dat hiervoor genoeg handen zijn, én dat de hulp betaalbaar blijft. ***Zodat de mensen die het echt nodig hebben, niet zonder hulp komen te zitten*** zolang zij nog in hun eigen huis wonen.

Een sterke sociale samenhang

In een tijd van verharding, zijn wij op zoek naar verbinding. Wij willen dicht bij de mensen staan en mensen dichter bij elkaar brengen. Dit klinkt door in alle thema's van dit akkoord. We vinden dit belangrijk, omdat we een ontwikkeling in de samenleving zien waarin mensen juist steeds meer afstand nemen. Van elkaar, van het sport- en verenigingsleven en van de kerk, om maar enkele voorbeelden te noemen. Nu we de pandemie achter de rug hopen te hebben, moeten we opnieuw uitvinden hoe we ons tot elkaar verhouden. *We moeten weer écht met elkaar in contact komen*, want we hebben elkaar nodig om veranderingen teweeg te brengen.

Vertrouwen herstellen en verbeteren

Als gevolg van schandalen en verkeerde keuzes in de afgelopen jaren, is de overheid het vertrouwen van sommige mensen kwijtgeraakt. Maar we zijn en blijven een overheid van iedereen. Ook van jou. Het vertrouwen van mensen in instituties willen we herstellen en verbeteren door ons anders op te stellen. Door een betrouwbare overheid te zijn die haar beloftes nakomt en die jou actief informeert over wat we doen en waarom we dat doen. Een overheid die naar je luistert, met je meedenkt en rekening met je houdt. ***Want we willen helemaal geen keuzes vóór jou maken***. We maken ze liever mét jou.

Praten en onderzoeken

Om dit te realiseren en om verschillen in inzicht te overbruggen, moeten we met elkaar in gesprek. Ook al realiseren we ons ook dat er een groep mensen is die helemaal niet met ons wíl praten. We willen onderzoeken waar de boosheid en het wantrouwen tegen de overheid vandaan komt. Want of het nu gaat om de gemeentepolitiek, provinciale politiek of om de landelijke politiek: we vormen samen één overheid.

Vrijwilligers

Waar we ook willen werken aan sociale samenhang, is in het vrijwilligerswerk. Want ook hier zien we de trend dat mensen zich terugtrekken. Verenigingen zitten soms met de handen in het haar vanwege een tekort aan vrijwilligers. Of ze zien steeds dezelfde mensen de kar trekken, ondanks dat veel mensen desgevraagd aangeven dat zij ook best iets voor een ander willen betekenen. We kunnen en willen niemand verplichten om vrijwilligerswerk te doen, dus doen we een beroep op de samenleving. ***Steek je handen uit de mouwen***. Zet - als het kan - een stapje extra wanneer je ziet dat een ander je hulp goed kan gebruiken. Dit zorgt voor meer onderlinge verbinding en daar worden we allemaal beter van.

Eenzaamheid

Een tweede onderwerp waar we onderzoek naar doen, is eenzaamheid. We willen onder andere inzicht krijgen in de omvang ervan. Wanneer voel jij je eenzaam en wat is hiervan de oorzaak? Kun je aangeven wat er voor nodig is om je beter te voelen? We geven jou de regie, maar ***we ondersteunen je waar nodig en waar mogelijk***. Omdat eenzaamheid nu eenmaal meer aanwezig is in een verharde samenleving en wij onze ogen hiervoor niet willen sluiten.

Denken om elkaar

Ook mensen die minder mobiel zijn, verdienen onze aandacht. Want voor iedereen is het belangrijk om mee te kunnen doen en erop uit te kunnen gaan. We willen dat onze openbare ruimte voor iedereen toegankelijk is. Dat buurten en wijken, winkelcentra en overige gebouwen rolstoel- en rollatorproof zijn en goed begaanbaar voor blinden en slechtzienden.



Onderlinge verbinding

Als we menskracht inzetten om onderlinge verbindingen te versterken, wordt de hele sociale samenhang daar sterker van. En dat is precies wat we nodig hebben om de komende jaren belangrijke transities met elkaar te realiseren, zoals het klimaat, de landbouw, de zorg en het onderwijs. ***Omdat deze opgaven elkaar allemaal raken, hebben ze een gezamenlijke oplossing nodig***.

We moeten hiervoor met andere gemeenten samenwerken en zoveel mogelijk dwarsverbanden aangaan om onze slagkracht te vergroten. Door jongeren te laten meedenken over oplossingen in de (jeugd)zorg. Door boeren te vragen welke oplossingen zij zien voor het klimaat. Door leerkrachten te vragen wat zij nodig hebben om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.



Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Verbinding zoeken in vrije tijd

De toekomst maken we samen. En hoewel we vaak eerst denken aan grote thema's als wonen, werk en onderwijs, zijn sport, cultuur en vrije tijd natuurlijk net zo belangrijk. De natuur biedt ruimte om te onthaasten – denk maar aan ons prachtige Oranjewoud en De Deelen - en trekt toeristen. Entertainment geeft mensen de kans om even onbezorgd te genieten. Sport verbindt mensen. Stuk voor stuk aspecten met economische waarde die in een gezonde samenleving onmisbaar zijn en die we koesteren, omdat we er ook in de toekomst van willen genieten.

Robuuste cultuursector

Cultuur moet in algemene zin laagdrempelig en voor iedereen toegankelijk zijn. ***Daarom staan we voor een sterk cultuurbeleid***. Cultuur zorgt voor verbinding in de samenleving en met een robuuste cultuursector kunnen we potentiële nieuwe inwoners en ondernemers verleiden om zich hier te vestigen. Van museum Belvédère tot museum Heerenveen, van het Posthuistheater tot de Bios en van het Oranjewoudfestival tot Heaven Open Air: het zorgt voor aantrekkingskracht onder jong en oud en maakt van Heerenveen een aantrekkelijke plek om te leven. We geven deze sector daarom de aandacht die het verdient.

Cultuurkwartier

Om binnen dit thema de onderlinge samenwerking te bevorderen en versnippering tegen te gaan, creëren we een zogeheten 'cultuurkwartier'. Een ***fysiek, gastvrij centrum waar je cultuur in de volle breedte kunt ervaren en beleven***. Je kunt er van alles horen en zien, maar ook leren en doen. Hierbij willen we niet alleen de grote kunst- en cultuurinstellingen, maar ook de amateurkunst, het verenigingsleven en het onderwijs betrekken.

Verenigingsleven onder druk

Door de pandemie staan de amateurkunst en het verenigingsleven in de creatieve sector echter onder druk. Met name het aantal kinderen dat dans- en muziekles heeft nam af, maar ook de deelname aan andere vormen van amateurkunst liep terug. We moeten een verdere afname van het kunst- en cultuuraanbod voorkomen.

Winst in de sport

Ook sportverenigingen hebben het als gevolg van de pandemie niet gemakkelijk. Daarom willen we graag dat verenigingen elkaar inspireren. Hoe betrek je de mensen weer bij je sportclub? Waar vind je de vrijwilligers die je nodig hebt? Veel sportverenigingen kúnnen eenvoudigweg niet zonder vrijwilligers, dus ondersteunen we ze als gemeente actief bij de werving van nieuwe krachten. Want we willen toonaangevend zijn, op sportgebied! Heerenveen is een sportgemeente en dat willen we versterken. We zijn niet voor niets 'n Gouden Plak: we onderscheiden ons in Friesland met de aanwezigheid van topsport. Hierdoor trekken we veel bezoekers en kunnen wij ook zelf van topsport genieten in onze vrije tijd. Dankzij de goede (top)sportvoorzieningen en de aanwezigheid van topsporters die een rolmodel kunnen zijn, zijn er meer kansen voor de breedtesport - de (amateur)sporten die door alle lagen van de bevolking worden beoefend. Maar er moet ook nog wat gebeuren, want juist in die breedtesport valt nog veel winst te behalen. Het is voor de algemene gezondheid - met name ter preventie en bestrijding van overgewicht - van groot belang dat sport voor al onze inwoners toegankelijk is.

Toegankelijkheid

Hierbij hebben we ook ***speciale aandacht voor mensen met een beperking***. En dan niet alleen binnen de gehandicaptensport, maar in de gehele vrijetijdssector. Hoe toegankelijk zijn de vrijetijdsbestedingen in onze gemeente voor deze doelgroep? Dit gaan we uitzoeken en waar nodig gaan we hier mee aan de slag.

Ontspannen en inspannen

Want ontspannen en inspannen draagt bij aan ons algemeen welzijn. Dus enerzijds sporten om zelf of samen met anderen fit te blijven, en anderzijds genieten van sport als entertainment. Enerzijds bezig zijn met kunst of muziek om iets te leren, en anderzijds geïnspireerd raken door het werk van anderen. ***Het moet er allemaal zijn, en het moet inclusief zijn***. Voor iedereen bereikbaar.



Een veilige gemeente

Veiligheid raakt ons allemaal, en op meerdere manieren. Je wil fysiek veilig zijn, bijvoorbeeld op straat en binnen relaties. Maar ook je sociale veiligheid is belangrijk, zoals op school en op je werk. En laten we ook je digitale veiligheid niet vergeten, die kan gaan over grote zaken als je privacy maar ook over kleinere zoals Marktplaatsfraude. Want *hacken gebeurt al lang niet meer alleen in films*. Sterker nog: over een paar jaar is de online criminaliteit groter dan de offline criminaliteit.

Grote impact

Wij willen de algemene veiligheid van onze inwoners, bezoekers en ondernemers garanderen en bedrijven en organisaties binnen onze gemeente beschermen. Want iedereen moet hier veilig kunnen wonen, verblijven, werken en ondernemen. Van mensenhandel tot fraude, van phishing tot winkeldiefstal en van vandalisme tot relationeel geweld: het verdient allemaal onze aandacht. Want de impact is groot, wanneer je je om welke reden dan ook onveilig voelt.

Samen veilig, samen doen

We willen incidenten en overlast door groepen jongeren zoveel mogelijk verminderen en nog liever voorkomen. Dit doen we samen met onze partners, waaronder jongerenwerk en VNN. We *beïnvloeden de groepsdynamiek, geven toekomstperspectief en vergroten een gevoel van veiligheid* in de wijken en onder de jongeren zelf. Hierbij willen we dat jongeren die het al goed doen, het goed blijven doen.

Investeren in boa's

Daarom werken we niet alleen aan daadwerkelijke veiligheid maar ook aan veiligheidsbeleving, waarmee we je gevoel van veiligheid bedoelen. Dit doen we door te ***investeren in meer boa's***, die je zichtbaar aantreft op straat en zo een direct aanspreekpunt kunnen zijn op het moment dat jij ze nodig hebt.

Informatie ter preventie

Door je beter te informeren over je privacy en je bewust te maken van de risico's, leveren we preventief een bijdrage aan het terugdringen van (online) criminaliteit. Daarnaast horen we graag van jou, als inwoner of ondernemer, wat we nog meer kunnen doen om jouw (gevoel van) veiligheid te vergroten. Waar en wanneer voel jij je onveilig? Wat is ervoor nodig om dat gevoel weg te nemen? Wat zijn je persoonlijke ervaringen met fraude en criminaliteit? Zo onderzoeken we waar binnen onze samenleving de grootste behoefte is aan veiligheid.

Programma 1

Gezond welzijn vernieuwen

Gezond zijn is meer dan 'niet ziek zijn'. Dat is de filosofie achter positieve gezondheid. Gezond zijn betekent ook dat je kan omgaan met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. En dat je zoveel mogelijk zelf de regie houdt. Omdat het gezondheidssysteem de komende jaren erg verandert, zoeken we samen naar manieren om ons welzijn in de toekomst te verzekeren. In dit programma noemen we de speerpunten die hieraan bijdragen:

- **Samen werken aan welzijn**
- **Geven om gezondheid en zorg**

Dit programma heeft een relatie met: sport en bewegen, sociale samenhang, vrije tijd, wonen, landschap en milieu, economie.

Programma 2

Meedoen aan onze samenleving

Er is een groep van gedreven inwoners, ondernemers, raadsleden en medewerkers opgestaan die van onderop voor verandering wil zorgen. Een nieuw sociaal netwerk, waarin oog is voor verschillen, onderlinge verbondenheid en gelijke rechten. De groei van het aantal burgerinitiatieven gedurende de afgelopen jaren is hiervan een voorbeeld. Denk maar aan de G1000, de opzet van een nieuw hospice in Heerenveen, de doarpskeamers en alle burgeracties tijdens de coronatijd. Het zijn er te veel om op te noemen. In dit programma benoemen we een aantal speerpunten dat bijdraagt aan het stimuleren van dit nieuwe sociale netwerk:

- **Een sterke sociale samenhang**
- **Verbinding zoeken in vrije tijd**

Dit programma heeft een relatie met: gezondheid, veiligheid, vrijwilligers, werk en inkomen, economie, recreatie en toerisme, cultuur, raadsagenda.

Economische leefomgeving

Us Ekonomy



Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026



Economische eensgezindheid

Een voor ondernemers aantrekkelijke en gastvrije gemeente zijn, waar bedrijven elkaar versterken en waar iedereen bijdraagt aan een circulaire economie. Dat is het ideaalbeeld dat we voor ogen hebben. *We willen een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor jou als ondernemer hebben en houden*. Maar onder welke voorwaarden en binnen welke kaders precies?

Aanjager en banenmotor

Allereerst zorgen we voor een goede ondergrondse infrastructuur, want een aantrekkelijk vestigingsklimaat kan niet zonder een modern netwerk. Daarnaast maken we per bedrijventerrein een profiel, met daarin de bedrijfstakken die we er graag verwelkomen. Een belangrijke voorwaarde is dat nieuwe bedrijven die zich in onze gemeente vestigen, duurzame en goede banen creëren. ***Het moeten aanjagers zijn***. Banenmotors.

Circular Valley

Een beetje circulair zijn bestaat niet. Daarom maken we hiervan een grote ambitie. ***We willen toonaangevend worden binnen de Circular Valley in Noord-Nederland***. We willen kennis delen en innovaties aanjagen. Hierbij betrekken we de agrarische en creatieve sector en het onderwijs, maar ook Thialf en sc Heerenveen en de diverse circulaire initiatieven in de regio waaronder Het Schone Noorden, Innovatiepact Fryslân en Chemport Europe. Want een circulaire economie draait om systeemdenken: we moeten het écht samen doen.

Gezond ecosysteem

We stimuleren bedrijven om circulair te ondernemen en elkaar hierbij te helpen en te versterken. Wanneer je je nieuw in onze gemeente vestigt met een bedrijf, dien je vanzelfsprekend bij te dragen aan die circulariteit. ***Zo creëren we vandaag een vestigingsklimaat dat bestand is tegen de uitdagingen van morgen***. Want een gezond biologisch ecosysteem kent een sterke structuur, waarbinnen alles met elkaar samenwerkt op een ondergrond die voedend is voor het hele systeem. En dat is voor een gezond circulair ecosysteem niet anders.

Toerisme

Recreatie en toerisme krijgen de aandacht die ze verdienen. Door initiatieven van ondernemers te stimuleren en te erkennen, en ***door een groene omgeving te faciliteren waar zowel onze inwoners als onze gasten kunnen bruisen en onthaasten***. Zo zijn Akkrum en Aldeboarn parels in het watersportgebied van Midden-Friesland die we nog verder kunnen uitbouwen, worden in Oranjewoud natuur en cultuur op een bijzondere wijze met elkaar verbonden, neemt het aantal aansprekende evenementen in Heerenveen steeds meer toe en zijn De Deelen en de Tjongervallei prachtige natuurgebieden waar het fijn wandelen en fietsen is. We geven de toeristische en recreatieve mogelijkheden hier daarom meer ruimte.

Vitaal werken, genoeg verdienen

Werk moet op meerdere manieren lonen. Als je werkt, hoor je op de eerste plaats natuurlijk een salaris te verdienen. We zien echter ook graag dat je voldoening haalt uit je werk. En als álles klopt, dan ontwikkel je jezelf ook nog tijdens je loopbaan. Dankzij bijscholing of doordat je op een andere manier op de hoogte blijft van de ontwikkelingen binnen je vakgebied.

Eerlijke beloning

In bepaalde beroepen, waarmee je vroeger een modaal salaris verdiende, valt tegenwoordig een stuk minder te verdienen. Denk aan pakketbezorgers, schoonmakers en horecapersoneel. Wij vinden dit niet oké. Het leven is duurder geworden en ***iedereen hoort een salaris te verdienen waar hij of zij goed van kan leven***. Of je nu praktisch of theoretisch bent opgeleid en welk beroep je ook uitoefent. We stimuleren werkgevers om meer goede banen te creëren. Daarvan zijn er nu niet genoeg.

Aantrekken en omscholen

Hoe komen we aan meer mensen in de zorg en in het onderwijs? Het aanbod van arbeidskrachten en het aanbod van werk, lopen hier steeds verder uit elkaar en er is al sprake van grote tekorten. Wanneer jij werkgever bent, willen we graag samen met jou aan de slag om deze ***banen weer aantrekkelijk te maken*** en om mensen zover te krijgen zich te laten omscholen. Want we vinden dat werkgevers binnen dit vraagstuk een grote verantwoordelijkheid hebben.

Leven lang leren

We vinden het ook belangrijk dat je binnen je werkomgeving de kans krijgt om door te leren. Het liefst je hele werkende leven lang. Want de wereld staat niet stil en vooral de digitale en technologische ontwikkelingen gaan snel. ***Als je fit wil blijven op de arbeidsmarkt, moet je je blijven ontwikkelen***. Dat is je verantwoordelijkheid als werknemer - omdat het goed is voor je CV en je persoonlijke ontwikkeling - maar ook als werkgever. Als werkgever heb je er tenslotte belang bij dat je werknemers op de hoogte zijn en blijven van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied. Hierover gaan we met het bedrijfsleven en het onderwijs in gesprek.

Gezonde arbeidsmarkt

Want ook binnen het thema werk en inkomen trekken we samen op om een gezonde arbeidsmarkt te creëren. Door te zorgen voor ***eerlijke lonen en vitale werknemers van alle leeftijden, en goede banen voor elke fase van het leven***. Van de start van je loopbaan tot aan je pensioen: in banenmotor Heerenveen kun je aan de slag! Omdat we vinden dat je bestaanszekerheid verdient met een baan die écht bij je past, waarin je doet waar je goed in bent en waarin je je steeds blijft ontwikkelen. Zo willen we ook voorkomen dat jongeren uit onze gemeente wegtrekken. We hebben onze complete beroepsbevolking hard nodig - van jong tot oud - dus moeten we iedereen hier (tevreden) aan het werk zien te krijgen en te houden.

Zelfvertrouwen en rust

We zien inwoners vanzelfsprekend liever in een passende maatschappelijke functie, dan thuis met een uitkering. Daarom creëren we publieke banen en basisbanen voor mensen die het op de reguliere arbeidsmarkt niet redden. Bijvoorbeeld als bezorger van huis-aan-huiskranten of als vrijwilliger in het buurthuis. Want ***wij geloven dat iedereen op zijn eigen manier kan bijdragen aan de samenleving***. Daarom willen we ook actief bijdragen aan een robuuste sociale werkvoorziening voor de toekomst, waar mensen zoveel mogelijk uitstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Want het besef dat de samenleving op je zit te wachten en wil dat jij meedoet, geeft een goed gevoel. Het geeft zelfvertrouwen, rust en een doel in het leven. En als jij je goed voelt, heeft de hele samenleving daar iets aan. Hiervoor is ook nodig dat je zekerheid hebt over je inkomen. Dat het voldoende is en stabiel, ook als je een bijstandsuitkering ontvangt. Daarom maken we de regels eenvoudiger en gaan uit van de menselijke maat. We zorgen voor samenhang tussen de verschillende regelingen die er zijn. Ook dat zorgt voor rust en vertrouwen.



Opgaven in het onderwijs

Binnen het thema onderwijs komen heel veel dingen samen. Op de eerste plaats willen we dat er *goed onderwijs is voor iedereen*. En dan bedoelen we onderwijs in de volle breedte: van de voorschoolse opvang tot middelbaar onderwijs en van sportscholen tot dansscholen.

Vrije keus

We willen ook dat je de vrije keuze hebt om te bepalen naar welke school jij - of je kind - gaat. Niet alleen wanneer het gaat om regulier onderwijs. Maar ook wanneer je als gevolg van gedragsproblemen of andere uitdagingen meer tot je recht komt in passend onderwijs, moet er iets te kiezen zijn. *Keuzevrijheid* is een groot goed.

Achterstanden inhalen

Met het oog op kansengelijkheid willen we extra aandacht besteden aan ***achterstanden***. Zeker nu we nog niet zo lang geleden middenin een pandemie zaten met alle gevolgen van dien, moeten leerlingen de kans hebben die achterstanden op betaalbare manieren in te halen. Bijvoorbeeld het stimuleren van ***verlengde schooldagen***. Maar ook achterstanden onder jong en oud met andere oorzaken verdienen onze aandacht. Zo moet de voorschoolse opvang al een goede basis leggen voor het onderwijs in de rest van je leven en willen we nog meer doen om laaggeletterdheid onder volwassenen terug te dringen.

Doorlopende leerlijn

We willen graag dat de ***verschillende fases in het onderwijs naadloos op elkaar aansluiten***. Bijvoorbeeld van de onder- naar de bovenbouw, van het lager naar het middelbaar onderwijs en van het mbo naar (stages in) het bedrijfsleven. De doorlopende leerlijn is belangrijk om voor ogen te houden, met aandacht voor jongeren die een steuntje in de rug nodig hebben. En dan moeten we natuurlijk ook nog rekening houden met de ***personeelstekorten*** in het onderwijs en willen we investeren in ***onderwijshuisvesting***. Het gaat hierbij niet alleen om gebouwen maar ook om omgeving. Want kinderen moeten veilig met de fiets naar school kunnen en op het schoolplein worden uitgedaagd om te spelen en te bewegen.

Gelijke kansen

Dit kunnen we allemaal niet alleen. Daarom willen we als gemeente samen met scholen, voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en leerplichtambtenaren ***een plan ontwikkelen waarmee we voorkomen dat leerlingen buiten de boot vallen***. Want vaak is op de VVE al te voorspellen welke leerlingen later extra ondersteuning nodig hebben. Een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft en waar we ervoor zorgen dat inwoners van alle leeftijden en lagen uit de bevolking worden opgevangen nog voordat ze vallen. Dát is een ***inclusieve samenleving***. En het onderwijs speelt daarin een cruciale rol.

Leren over gezonde leefstijl

Tot slot willen we op een andere manier gaan denken over de ***gezonde school***. Want een verbod op traktaties bevordert in onze ogen niet direct een gezondere leefstijl. Liever laten we de leerlingen genieten van hun traktaties en zien we daarnaast dat ze op school leren over het belang van gezond eten en leven. Ook hierover willen we met scholen in gesprek.



Sterke basis

Dit allemaal overdenkend is het niet zo vreemd dat binnen het thema onderwijs zoveel dingen samenkomen. Want je gaat al van jongs af aan naar school. Je besteedt er een groot deel van je jeugd. Je voelt je er veilig en gezien. Dat vormt je en geeft je een sterke basis, waar je de rest van je leven op voortbouwt. Als het goed is tenminste! Precies hierom realiseren we ons hoe belangrijk het is dat iedereen toegang heeft tot goed onderwijs. Dus willen we hier de komende jaren daadkrachtig werk van maken. Samen!

Programma 3

Toonaangevend in circulaire samenleving

Recycling, ken je die kreet nog? Hij is wat achterhaald. Tegenwoordig denken we circulair. En wij hebben de ambitie circulair toonaangevend te worden in Nederland. Dat vraagt wat van ons. Niet alleen dat we innovatieve bedrijven een plek bieden, maar ook dat dit circulaire denken terugkomt in álles wat we doen. Op deze manier dagen we anderen uit om hetzelfde te doen en anticiperen we tijdig op nieuwe ontwikkelingen. Toonaangevend worden vraagt van ons de lenigheid om anderen in te halen, het lef om in de wind te durven lopen en het doorzettingsvermogen om dit tot het einde vol te houden. Stuk voor stuk eigenschappen die ons als sportgemeente niet vreemd zijn. Als speerpunten benoemen we:

- **Economische eensgezindheid**
- **Doen en laten in landschap en milieu**

Dit programma heeft een relatie met: duurzaamheid, gezondheid, circulaire economie, internationale samenwerking en innovatie.

Programma 4

Kansrijk leven voor iedereen

Wij willen verschil maken. Door aan de hand van dit programma de verandering van het huidige onderwijs naar de leeromgeving van de toekomst te stimuleren. We zien onderwijs voor ons in gebouwen die toekomstbestendig zijn, in een groene omgeving die uitnodigt om te bewegen. We willen dat er aandacht is voor het wegwerken van achterstanden, want in een rechtvaardige samenleving krijgt iedereen de kans om zijn eigen plek in te nemen en daar waardering voor te krijgen. Daarbij werken we vanuit vertrouwen en volgens de menselijke maat aan een regio die blijvend de banenmotor van Friesland is. Want wij geloven dat iedereen op zijn eigen manier kan bijdragen aan de samenleving. De veranderingen die we binnen dit programma teweeg willen brengen, hebben we onderverdeeld in de volgende speerpunten:

- **Opgaven in het onderwijs**
- **Vitaal werken, genoeg verdienen**

Dit programma heeft een relatie met: gezondheid, welzijn, opvoeden en opgroeien, bestaanszekerheid, biodiversiteit, economie, raadsagenda.



Fysieke leefomgeving

Us Romte



Wonen waar je wil

Wil je als starter in je eigen dorp blijven wonen? Of als oudere graag kleiner wonen maar niet inleveren op wooncomfort? Wil je naar een groter huis met meer slaapkamers maar wel graag binnen Heerenveen? En graag in een toekomstbestendige woning, die je daarvoor nog moet verduurzamen? Wij willen dat dit allemaal mogelijk is. Ook al is het een enorme opgave.

Bouwen om te groeien

Om ervoor te zorgen dat jij kan wonen waar je wil, moeten we bouwen. Het liefst circulair. We zetten in op tweeduizend nieuwe woningen in de komende vijf jaar, bovenop het aantal dat we al met de provincie hebben afgesproken. Maar waar? Wat voor gemeente willen we in 2040 of 2050 zijn? ***Wij willen groeien***. Dat past bij onze ambities als poort naar het Noorden. Als één van de krachtigste regio's in Noord-Nederland hebben we goud in handen. Maar dat behouden we alleen door mensen - jong en oud - hier te houden en van buiten aan te trekken. Hierbij trekken we samen op met de provincie.

Strakke regie

We houden de groei wel strak in de hand. Onze voorkeur gaat hierbij uit naar bouwen binnen de grenzen van de bestaande bebouwing. Hier hoort ook meer hoogbouw bij. De nieuwe woningen moeten een gezonde mix worden van betaalbare huur- en koopwoningen: ***want iedereen verdient een dak boven zijn hoofd***. Het onderwijs heeft baat bij gemêleerde wijken en de economie heeft baat bij nieuwe woningen voor leraren en zorgpersoneel, waar nu een tekort aan is. Ook dit houden we in ons achterhoofd. Tot slot moet de nieuwbouw passen binnen het DNA en de leefbaarheid van onze dorpen. Het mag nergens te vol worden: de gemeente Heerenveen moet voor iedereen een prettige omgeving blijven om te wonen en te leven.

Verbouwen en splitsen

We willen ook alternatieven onderzoeken om meer woonruimte te creëren. Hierbij betrekken we vastgoedeigenaren. Zij kunnen bijvoorbeeld een scan maken van leegstaande panden die mogelijk tot woningen zijn om te vormen, en ze kunnen ons adviseren over de mogelijkheid om bestaande woningen te splitsen. Ook bij leegstaande panden van de gemeente onderzoeken we vanaf nu eerst de optie of we ze geschikt kunnen maken voor bewoning.

Doorstroming van vluchtelingen en asielzoekers

Een op zichzelf staande opgave is het creëren van woningen voor vluchtelingen en asielzoekers. ***Want we willen een gastvrije gemeente zijn die zich sterk maakt voor haar medemens***. Het is onze opgave om ervoor te zorgen dat vluchtelingen en asielzoekers zo gauw mogelijk een woning kunnen betrekken binnen onze gemeente. Hoe realiseren we dit, rekening houdend met ieders belangen? Om antwoord te krijgen op deze vraag, ontwikkelen we een plan om de doorstroming zoveel mogelijk te bevorderen. Want iedereen verdient een eigen plek.

Verduurzaming stimuleren

Ook de energietransitie mogen we niet vergeten. Met name aan oude woningen valt nog het een en ander te verduurzamen. Dat is niet alleen beter voor het klimaat, je woont ook ineens een stuk goedkoper. Als je de verduurzaming tenminste kunt betalen, want die is vaak erg kostbaar. We willen dat iedereen kan meedoen aan de verduurzaming:



sociale huurders, woningeigenaren en woningcorporaties. Die laatsten spelen hier met name een grote rol. We willen hen stimuleren om sociale huurwoningen sneller te verduurzamen, en dan met name de oudere woningen die dit het hardst nodig hebben. Want ***de ondergrens van woningen moet écht omhoog***, naar minimaal label B.

Voorrangsregeling voor doorstroming.

Tot slot willen we met woningcorporaties samenwerken om de doorstroming op de woningmarkt in brede zin aan te jagen. Want starters met een gemiddeld salaris maken op dit moment amper kans op de woningmarkt, terwijl er ouderen zijn die best kleiner willen wonen maar bijvoorbeeld opzien tegen een verhuizing. Kunnen wij in onze gemeente doen wat in Utrecht al gebeurt? Daar krijgen huurders van een grote woning voorrang wanneer zij kleiner willen wonen, om ***de doorstroming op gang te helpen voor starters en gezinnen***. Hier willen we samen mee aan de slag. Zodat iedereen kan wonen waar hij wil.

Een betere bereikbaarheid

De verkeersveiligheid voor weggebruikers veiligstellen is misschien wel onze belangrijkste taak binnen het thema 'bereikbaarheid'. Best een klus, want waar we in deze plattelandsgemeente enerzijds niet zonder auto kunnen, willen we anderzijds graag dat die auto in bepaalde gebieden wat minder dominant aanwezig is. Denk aan de dorpscentra, omgevingen rond scholen en een aantal woonwijken in Heerenveen.

Autoluwe zones

Gelukkig zijn er alternatieven voor het rigoureus autovrij maken van die buurten. ***Autoluwe zones*** zijn een optie. De auto kan 'te gast zijn', in plaats van de boventoon voeren. En we willen ***slimmer omgaan met het OV***. Dorpen moeten bereikbaar zijn. Direct - via snellere, hoogfrequente verbindingen - of indirect - via innovatief alternatief vervoer. Denk aan bussen die worden gedeeld door inwoners die gebruik maken van de wmo, studenten en ouderen. Of aan zelfrijdende bussen die vaker langskomen dan de traditionele lijnbus.

Schone alternatieven

Met die laatste optie zetten we meteen in op een andere ontwikkeling: duurzame bereikbaarheid. Want van het openbaar vervoer tot de ontwikkeling van (nieuwe) wijken: het kan allemaal een stuk schoner. Denk aan slimme lantaarnpalen. Lichtgevende fietspaden. Maar ook aan een kwalitatief hoogwaardig, voor iedereen beschikbaar glasvezelnetwerk. Het zijn stuk voor stuk ***alternatieven waarvoor minder fossiele brandstoffen nodig zijn***. Hier willen we – waar mogelijk in samenwerking met ondernemers in de regio – graag mee aan de slag.

Spanningsveld

Bij al deze duurzame kansen is wel een kanttekening te maken. Want bij bereikbaarder maken van onze samenleving bestaat een continu ***spanningsveld tussen natuur en maatschappij***. Wat willen we behouden en wat zijn we bereid op te geven? We willen de natuur zoveel mogelijk met rust laten, maar moeten ook rekening houden met wat mensen nodig hebben.

Lelylijn

Wat dit betreft is met name de Lelylijn een pittig vraagstuk. Een vraagstuk waarop we overigens maar gedeeltelijk invloed hebben, omdat de Rijksoverheid eerst nog moet besluiten of hij er überhaupt komt. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat doet onderzoek naar de haalbaarheid van deze spoorverbinding en die uitkomst wachten we met belangstelling af. We staan positief tegenover de komst van de Lelylijn. We verwachten dat deze snelle verbinding kan bijdragen aan de algemene welvaart en daarmee aan de leefbaarheid en economische groei in ons gebied. En dit kan er weer voor zorgen dat hier meer jongeren blijven wonen. Maar we willen de ogen ook niet sluiten voor nadelen en uitdagingen. Daarom maken we ook zelf een ***analyse van de consequenties*** voor Heerenveen. Hierbij houden we onze ***natuurwaarden voor ogen*** en zijn we actief betrokken door het spanningsveld bespreekbaar te maken. Bijvoorbeeld door met inwoners en ondernemers in gesprek te gaan. Want uitdagingen pakken we samen aan, ook wanneer dit geen gemakkelijk gesprek oplevert. We willen dichtbij je staan. Dat is ons voornaamste doel.

Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Voor iedereen bereikbaar

Om aan dit laatste punt niet alleen woorden maar ook daden te verbinden, komen we ook in letterlijke zin naar je toe. Bijvoorbeeld op enkele vaste uren per week in een dorpshuis of wijkcentrum bij jou in de buurt. Of op afspraak, als daar behoefte aan is. Je kunt dan niet alleen bij ons terecht om je rijbewijs op te halen, maar bijvoorbeeld ook voor zaken die spelen binnen het sociaal domein of vragen rondom de energietransitie. In welke vorm we het ook gieten: ***de overheid komt dichterbij***. Want we willen voor iedereen bereikbaar zijn.





Doen en laten in landschap en milieu

Welke impact hebben onze ingrepen in het landschap op toekomstige generaties? Bijvoorbeeld de bouw van een nieuwe woonwijk en de aanleg van de Lelylijn? Dit is een vraag die we ons steeds moeten blijven stellen. Want hoewel we het landschap nodig hebben om prettig te kunnen (blijven) leven, willen we het karakter ervan ook bewaren en bewaken.

Adaptatie op klimaatverandering

Klimaatverandering stelt ons voor een enorme opgave. Het Klimaatakkoord van Parijs wil de opwarming van de aarde beperken tot maximaal 1,5°C. ***Dit vraagt een grote inspanning van ons allemaal***. Feit blijft dat hoezeer we ons ook inspannen, de temperatuur op aarde stijgt. Met hogere temperaturen, maar ook meer droogte en heviger regenbuien tot gevolg. Wanneer zijn we klimaatbestendig? Wanneer wijzelf en onze leefomgeving goed zijn voorbereid op het veranderende klimaat, we ons hierop hebben aangepast en we de gevolgen hebben geaccepteerd. We moeten er met elkaar voor zorgen dat we de risico's zo klein mogelijk maken. ***Daarvoor moeten we met elkaar afspreken welke risico's we nog acceptabel vinden***. Met name op de plekken waar het meeste risico is op hittestress, grote droogte en wateroverlast. Ook moeten we nu al (meer) rekening houden met het veranderende klimaat bij de inrichting van onze buitenruimte en bij projecten, en we moeten onze overheidsgebouwen aanpassen.

Behoud plattelandskarakter en landschap

Van het maken van impactscans en toekomstanalyses tot het zoeken naar alternatieve plannen die minder invloed hebben op de openbare ruimte: ***we doen er steeds alles aan om het plattelandskarakter van onze gemeente zoveel mogelijk intact te houden***. Want het is juist zo mooi als het naast elkaar bestaat: én een ruimtelijk landschap, én brede welvaart. Parklandschap Oranjewoud is hiervan een mooi voorbeeld. Dit gebied mag zijn natuurwaarde niet verliezen. Daarom starten we een onderzoek naar de impact van de toekomstplannen voor dit gebied op de omgeving.

Natuurnetwerk

Een ander voorbeeld van balans vinden tussen natuur en welvaart zijn de groene corridors die het robuuste natuurnetwerk rondom onze kernen met elkaar verbinden. Zelfs dwars door stedelijke gebieden heen. Ook op andere plekken laten we de natuur in stedelijk gebied meer zijn gang gaan om het groen en de biodiversiteit te bevorderen.

Agrarische uitdagingen

Als plattelandsgemeente staan we in nauw contact met jou als boer. ***We willen weten wat er in de agrarische sector speelt en onze kennis verbreden over nieuwe ontwikkelingen en innovaties***. Het terugdringen van stikstof, de omgang met droogte, de veenweideproblematiek en het vergroten van de biodiversiteit zijn forse opgaven waar we met elkaar voor staan en waarvoor veel boeren al grote stappen hebben gezet. We blijven met elkaar in gesprek over hoe je als boer vandaag én in de toekomst op een duurzame manier je werk kan doen en of je ook in een andere vorm agrariër kan zijn. Hierbij trekken we samen op met de provincie en het Wetterskip.

Lucht en water

Tot slot de lucht- en waterkwaliteit, want landschap en milieu gaan niet alleen over bodem. Heerenveen ligt aan drie snelwegen en dit heeft logischerwijs invloed op de luchtkwaliteit. We gaan onderzoeken of we deze kunnen verbeteren. Wat betreft het waterbeheer willen we met het waterschap in gesprek over wie nu precies voor welke taken verantwoordelijk is en hoe we die taken oppakken. Hierover bestaat soms nog wat onduidelijkheid.

Programma 5

Huisvesting voor iedereen

In een bloeiende samenleving kun je goed wonen. Maar het oplossen van de krapte op de woningmarkt is ingewikkeld en vraagt tijd. Tijd die woningzoekenden vaak niet hebben. Met het programma 'huisvesting voor iedereen' willen we snelheid maken, meerdere groepen bedienen, gebouwen verduurzamen, de woongemeente van het noorden zijn of worden én hierop de regie houden. Daarin nemen we de volgende speerpunten in ieder geval mee:

- **Wonen waar je wil**
- **Doen en laten in landschap en milieu**

Dit programma heeft een relatie met: duurzaamheid, volkshuisvesting, energietransitie, zorg, landschap, economie, raadsagenda.

Programma 6

Landschap en brede welvaart in samenhang

Het wordt passen en meten in onze gemeente. Huizen, zonnepanelen, bereikbaarheid, landbouw en natuur: het verdient allemaal een plek. Maar waar? En hoe voorkomen we dat deze zaken een te grote impact hebben op dat waar we zuinig op zijn: de natuur, de bodem en het water? Dit spanningsveld vraagt de komende jaren een integrale aanpak en de omgevingswet helpt ons hierbij. Ook al is die nog nieuw. Om een verandering in denken te stimuleren en de integrale aanpak vorm te geven, starten we dit programma met daarin de speerpunten:

- **Doen en laten in landschap en milieu**
- **Een betere bereikbaarheid**

Dit programma heeft een relatie met: duurzaamheid, wonen, economie, omgevingsvisie, landschap.

Programma 7

Aanpassen aan een nieuw klimaat

Klimaatverandering stelt ons voor een enorme opgave. We moeten ons voorbereiden op de gevolgen ervan en dat vraagt een grote inspanning van jou als inwoner, van bedrijven, mede-overheden en natuurlijk van ons. Want de gevolgen van klimaatverandering zijn heel tastbaar en ze raken ons allemaal. Denk maar aan wateroverlast en hittestress. Daarom zijn adaptatiemaatregelen nodig. Bijvoorbeeld door de aanleg van waterpleinen of ondergrondse waterbergingen, overloopgebieden nabij watergangen of het aanbrengen van meer groen tegen hittestress. We moeten in ons doen en laten rekening houden met de gevolgen van het veranderende klimaat en we moeten ons hierop aanpassen. Om deze verandering in ons denken te versterken, starten we dit programma met daarin de speerpunten:

- **Doen en laten in landschap en milieu**
- **Verbinding zoeken in vrije tijd**

Dit programma heeft een relatie met: klimaat, bodem, water, energie, landschap.



Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Programma 8

Biodiversiteit en ecosystemen

In een goed functionerend ecosysteem is een bloeiende diversiteit aan levensvormen zoals planten, dieren en schimmels aanwezig. Biodiversiteit noemen we dat. Deze daalt de laatste jaren dramatisch snel. Niet alleen door het verdwijnen van sommige soorten, maar ook door de snelle toename van planten en dieren van buiten ons ecosysteem, die door hun massale aanwezigheid de diversiteit verkleinen. Door diversiteit te stimuleren, zorgen we voor een ecosysteem dat weerbaarder is tegen plotselinge verandering. Daarnaast worden we minder afhankelijk van dure of milieuonvriendelijke middelen om ziekten en plagen het hoofd te bieden. We zien bovendien dat mensen thuis en op het werk beter functioneren als zij regelmatig de natuur in kunnen: ze ervaren bijvoorbeeld een hoger gevoel van welzijn wanneer ze uitzicht hebben op bomen of bloemen en planten. We kunnen dit niet alleen en hebben de ondernemers en inwoners nodig om samen te werken aan ons lokale natuurnetwerk. Daarom starten we dit programma met de volgende speerpunten:

- **Doen en laten in landschap en milieu**
- **Samen werken aan welzijn**

Dit programma heeft een relatie met: beheer openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkeling, welzijn.

Programma 9

Energie van morgen

Met de zoektocht naar nieuwe vormen van energieproductie en energieverbruik zijn we allemaal al wel een tijdje bekend. We noemen dit de energietransitie. Het zal misschien wel de grootste uitdaging zijn om deze verandering van onderop te laten ontstaan. Want nieuwe vormen van energie opwekken zijn vaak kostbaar in aanschaf en leveren pas op termijn geld op. Wie vragen we dit risico te nemen? Waar past dit wel of niet? En hoeveel tijd geven we onszelf, nu alles als gevolg van schaarste en geopolitieke instabiliteit steeds duurder wordt? In dit programma zitten in ieder geval de volgende speerpunten:

- **Doen en laten in landschap en milieu**
- **Economische eensgezindheid**

Dit programma heeft een relatie met: duurzaamheid, meedoen aan onze samenleving, raadsagenda.



Hoofdlijnenakkoord 2022 - 2026

Mensen, middelen en bestuur

Us Minsken en Middels





Programma's, prioriteiten en portemonnee

Om dingen écht anders te doen, moeten we zorgvuldig kijken naar hoe we ons geld verdelen en onze mensen inzetten. We willen voor jou de goede keuzes maken en daarin gaan we niet over één nacht ijs. We doen dit natuurlijk niet alleen. Ook het gemeentemanagement, mensen uit de organisatie en de gemeenteraad zijn erbij betrokken. En we vragen jou om advies.

Ambities met prioriteit

We hebben grote ambities en dat is ook nodig, want de uitdagingen waarvoor we staan zijn groot. ***Ze vragen om een daadkrachtige aanpak en om een duidelijke prioritering***. Welke uitdagingen hebben voorrang nodig? Welke kunnen eventueel nog even wachten? En waar moeten we onderzoek naar doen?
We hebben de grootste veranderingen vertaald in tien programma's. Elk programma bestaat uit een uitdaging, de verandering die daarvoor nodig is, onze visie hierop en de ambities die we hiervoor hebben, en de samenhang met andere uitdagingen waar we voor staan. Want het één heeft vaak met het ander te maken.

Uitwerking van de programma's

De aankomende maanden werken we deze programma's verder uit. We gaan ze zorgvuldig met elkaar doornemen en betrekken iedereen erbij die we nodig hebben of die helpend kan zijn. Dit is ook belangrijk om te weten ***hoeveel geld we nodig hebben om de opgaven te kunnen realiseren***. Ze hebben stuk voor stuk prioriteit, maar we realiseren ons tegelijkertijd dat niet álles kan. We moeten zorgen dat we ons op de juiste dingen focussen en waar nodig scherpe keuzes maken. We organiseren 'tafels voor de toekomst' met vrije denkers en specialisten die ons inspireren. In de begroting voor 2023 maken we werk van de dingen die altijd nodig zijn, of waar we snel een start mee willen maken. In de tussentijd vullen we de inhoud van de programma's verder in en betrekken we hier ook de onderwerpen uit de gezamenlijke raadsagenda bij. Dit geheel verwerken we in de perspectiefnota die we in 2023 opstellen. Dit doen we als team, met elkaar.

Veranderen met menskracht

Want er komt meer bij kijken dan geld. Om veranderingen te stimuleren en ambities te verwezenlijken, vragen we aan mensen om anders te gaan doen en denken. Is iedereen hiertoe bereid? Hebben wij binnen de organisatie genoeg mensen om dit voor elkaar te krijgen? ***Hoe zorgen we ervoor dat we de juiste mensen op de juiste plek hebben én houden***? En dat we niet meer vragen dan we aankunnen? Dat vragen we vooral aan onze eigen organisatie. De programma's geven ons houvast en zorgen ervoor dat we onze bedoelingen niet uit het oog verliezen.

Krachtenbundeling regio

We kunnen natuurlijk niet alles alleen. Er zijn grote, complexe vraagstukken - waaronder woningbouw, de stikstofcrisis en de energietransitie - die over onze gemeentegrenzen heen gaan. Door de krachten te bundelen met andere gemeenten en de provincie, kunnen we deze grote opgaven effectiever aanpakken. Ook willen we op grond van de programma's in dit akkoord, gericht contacten leggen in Den Haag en Brussel. ***We willen echt naast elkaar staan***, daar zetten we op in. Want samenwerking vergroot onze slagkracht en stimuleert de brede welvaart.

Samen voor goud

Onze basis is goed. In Heerenveen gaan we 'samen voor goud'. Dit zegt iets over onze drive, over hoe we samenwerken en hoe we met jou, andere inwoners en ondernemers willen omgaan. ***We willen een veilige, transparante, betrouwbare overheid zijn***. We willen dat jij van ons op aan kunt én dat je dat ook echt zo ervaart. Daarom opereren we als team. Dat is belangrijk, want zowel de uitwerking van de programma's als onze samenwerkingen binnen en buiten de organisatie zijn afhankelijk van onze teamgedachte. We moeten goed naar elkaar luisteren. Naar de ondernemers. Naar specialisten. En naar jou.

Voor jou

Om dit waar te maken, komen we zoveel mogelijk naar je toe. Dat we nu met meer wethouders zijn, maakt dit ook gemakkelijker. We willen je vragen wat jij nodig hebt, met de belofte dat we ons maximaal inspannen om jouw wensen en onze ambities in dit akkoord en in de programma's te realiseren. Met elkaar. Voor elkaar. Voor jou.

We doen het samen.

Programma 10

De dienstverlenende overheid

Om de veranderingen die we voor ogen hebben waar te kunnen maken, moeten we onze dienstverlening en bedrijfsvoering versterken. We moeten die veranderingen namelijk goed kunnen ondersteunen in processen. Dit vraagt van ons en onze organisatie dat we 'haasje over' doen. We moeten niet alleen dénken in de doorontwikkeling en verbetering van onze dienstverlening, maar in één klap over naar een helemaal nieuwe vorm. Eenvoudiger, toegankelijker, digitaler of juist persoonlijker. Simpeler, met een hogere kwaliteit en met een duidelijke rol en verhouding tussen samenleving en bestuur. Vanuit het perspectief van de inwoner en ondernemer en de transities die we voorzien, ontwikkelen we die geheel nieuwe dienstverlening. We nemen de volgende speerpunten op in dit programma:

- **Programma's, prioriteiten en portemonnee**

Dit programma heeft een relatie met: dienstverlening, economie, personeel en organisatie, raadsagenda.

FSC

Deze brochure is gedrukt op 150 grs/m², 100% BalanceSilk®

GEMEENTE HEERENVEEN